

MARŞALUL MILITAR KIR. ÜGYÉSZSÉG
SZEPTEMBER HÓ 6

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "

Pentru România şi străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

GAZETA TRANSILVÂNIEI

**REDACTIA
ŞI ADMINISTRAȚIA**
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administrație. Prețul după tarif și învoială.

Manuscrisele nu se înapoiază.

TELEFON N° 228.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

Biserica în serviciul maghiarizării.

de Dr. V. Moldovan.
VI.

Concluziuni.

După ce în articolele de până acum am arătat în întreaga ei mărimă — fără însă de a exagera cătuși de puțin — primejdia ce ne amenință din partea bisericilor maghiare, mă voi încerca să fac o mică revistă asupra forțelor sufletești și fizice, la cari vom putea conta în lupta asta pe viață și pe moarte, pe care însă nu noi am provocat-o. Dacă până mai eri altăieri au fost în sânul nostru o seamă de bărbați de o absolută bună-credință, cari mai credeau în putința unei înfelegeri a naționalităților cu așa numitele partide democratice maghiare, azi numărul lor s'a redus aproape total.

Multă vreme chiar eu insumi am nutrit credința, că pe cum în Anglia democratizarea instituțiilor de stat și în special a partidelor politice a însemnat o schimbare în spre mai bine a vechei politici de opresiune față de Irlandezi, tot astfel un partid maghiar cu adevărat democratic, în frunte cu un viitor Gladstone maghiar ne va înlesni și nouă Românilor apropierea sau chiar cooperarea noastră în direcția unei politici de naționalitate mai liberale și mai juste.

Când însă vedem cum bărbații de stat maghiari, acum în veacul al XX-lea pun temelia unor așezăminte de desnaționalizare pe calea bisericeii, lucru de care Englezii s'au lăpădat deja de aproape o jumătate de veac, ar mai fi o politică cuminte, ca să stăm cu mâinile în sân și să așteptăm până va ajunge și Ungaria la o atare maturitate politică, încât să poată răsări și există în sânul ei un bărbat ca Gladstone?

De altăparte însă nu mă pot alătura nici la părerele politicianilor noștri cu înclinații mai romantice, cari își leagă toată nădejdea într-o întoarcere în spre mai bine a sorții noastre de o conflagrație Europeană, care să producă preferențe mari în echilibrul de azi al puterilor schimbând radical harta Europei.

Am face întocmai ca gospodarul, care în așteptarea unui câștig principal la loterie lasă să-i mănânce lupii oile și să-i incalce vecinii săi hotarele moșoarei sale.

E poate o frază uzată ceea ce spun, cu toate aceste citez să o repet: *că fiecare popor numai atâta numără în conștientul celorlalte popoare câtă stăruință, energie și jertfă știe desvolta și a duce întru apărarea și întru binele său național și a avuturilor sale sufletești.*

Întoarcerea în spre mai bine a sorții Irlandezilor este numai în o mică parte meritul democrației engleze. Parțea cea mai mare, e a se atribui stăruinței și simțului de jertfă colectiv de care a dat dovadă acest eroic popor când a fost vorba de apărarea naționalității și a credinței sale strămoșești.

Irlandezii azi au ajuns a fi un factor hotărâtor chiar și în parlamentul englez a cărui cumpănă să pleacă într-o parte sau alta după cum cei 80 de deputați naționaliști se alătură la unul sau altul dintre partidele mari engleze.

Mântuirea noastră națională încă va atârna dela faptul, că în viitorul apropiat *putea-nev-om noi afirma drept un factor politic în viața acestui stat, de care să fim seamă cei cari azi au monopolizat întreaga putere publică.*

Luptele grele de apărare ale bisericilor noastre ne vor pune în față unor situații grele.

Dar în schimb ea va trebui să ne cimenteze într-o națiune conștientă și omogenă a cărei șire nu vor fi slăbite nici prin veleități profesionale nici prin considerații de oportunitate rău înțeleasă. Trebuie să înfelegem baremi acum în față primejdiei, care amenință deopotrivă atât biserica gr. catolică cât și cea gr. orientală română, că numai închegându-se șirele trezind pe toate căile și cu toate mijloacele conștiința națională în fiecare fărăn și intelectual, vom putea să ne susținem ca neam și chiar să ne emancipăm de sub rușinoasa sclăvie politică și națională sub care tângim.

Avem nădejdea, că în proporția în care se va întei lupta și vor spori loviturile în privita bisericilor noastre vor înțelege și curerile noastre bisericesti că prin oportunism prin pactări și umiliri încă nu s-a mântuit nici un neam.

Rezultatul cel dintâi al politicii de maghiarizare prin biserică va trebui să fie trecerea în tabăra așa numiților ultraiștri a întregului cler român inclusive înalții vlădicii.

Din istoria plină de suferințe a neamului nostru mai putem scoate o învățătură luminoasă și plină de mândrie

găeri față de încercările ce ne așteaptă. Ea ră sare din faptul știut de toți al adâncii religiosității a poporului nostru. Religiozitatea aceasta e sinceră ca și a poporului Irlandez. Dar în același timp și biserica noastră a fost și este și azi un așezământ național, o parte întregitoare a însăși ființei noastre etnice.

Și pe noi ne leagă nenumărate și puternice fire de această biserică, care a fost cetatea cea mai puternică a naționalității noastre, scutul și farul luminos în mijlocul năpăstuirilor de veacuri.

Să avem credință în D-zeu al popoarelor care ne-a hărăzit această armă, că nu va lăsa ca aceea să fie întoarsă în po-triva noastră. Ci dimpotrivă atacurile îndreptate și asupra bisericilor noastre ne vor ofeli puterile, ne vor lumina mințile și ne vor îndemna la astfel de manifestări ale voinței colective, azi încă lănczită, încât în fața lor se vor sdrobi toate încercările celor cari ar vrea să ne stingă de pe fața pământului.

Pe steagul sub care ne vom grupa în față atacurilor ce ne așteaptă, vom scrie cu litere de foc cuvintele:

Pentru Dumnezeu și Neamul nostru.

Consiliu ministerial. Eri s'a ținut un consiliu ministerial sub prezidenția lui Tisza. Guvernul a luat poziție definitivă în chestiile croate, apoi a făcut raport despre tratativele, ce s'au urmat în chestiunea urcării contingentului. Primministrul a comunicat, că conducerea armatei voiește să facă asenările în anul 1914 conform contingentului urcat din nou.

Răscumpărarea pământurilor din quadrilater. Din București ni se scrie: S'a deschis pe seama ministerului de domenii un credit de 1.500.000 lei pentru răscumpărarea pământurilor din teritoriile anexate, ale acelora, cari eventual ar voi să-și părăsească proprietățile pentru a trece în Bulgaria.

Revoluția în China. Revoluția în China e pe sfârșite. Orașul Nanking a fost ocupat de trupele guvernului, iar în orașul Wuhu reșcutații au depus armele, când au văzut că se apropie oastea guvernului.

Guvernul e stăpân acum pe întregă valeda râului Yangce, ceea ce înseamnă sfârșitul revoluției.

O atitudine neînțeleasă.

— P. S. Sa episcopul Hossu protector al adunării regnicolare catolice. —

În ziarul catolic „Alkotmány” de Marți, dela 2 Septemvrie n. c. a apărut o știre surprinzătoare. Este o scrisoare a P. Sale episcopului gr. cat. român, **Dr. Vasile Hossu**, adresată contelui **Zichy János**, prezidentul Reuniunii regnicolare catolice din Ungaria, în care P. Sa face cunoscut contelui, că la rugarea Reuniunii primește cu bucurie protectoratul adunării regnicolare a XII catolice. Totodată își exprimă dorința, ca activitatea adunării regnicolare să fie binecuvântată deopotrivă pentru biserică și patrie.

Știrea, că P. Sa episcopul Hossu a devenit protectorul celei mai mari adunări catolice din patrie, va surprinde de sigur pe fiecare Român care-și iubeste cu devotament neamul și biserica sa, dar totodată îl va atinge dureros.

Întrebăm ce facem și încetăm mergem? Ce înseamnă atitudinea neînțeleasă și putem zice neadmisă și greșită, ce și-o asumază unul din prelații bisericeii noastre unite? Ce l-a îndemnat să facă acest pas regretabil, tocmai în timpul de acum?

Întrebările acestea se impun involuntar, dacă considerăm timpul și împrejurările, prin cari trecem, cum și rolul și purtarea bisericii romano-catolice din patrie față de neamul nostru și față de bisericile lui naționale.

Oci știm cu toții, și trebuie să o știe și P. Sa, că timpul actual e foarte greu și neamul și biserica lui sunt expuse tocmai acum la cele mai mari atacuri, nu numai din partea guvernelor, dar chiar și din partea catolicismului, între altele, un singur caz ne dovedește eclatant aceasta. Episcopia maghiara de Hajdudorogh e opera catolicismului dela noi. Cercuirile superioare catolice au fost acelea, cari au delăturat cea mai mare pedecă, ce sta în calea înființării acestei episcopii, rezistența Curiei române. Ele au dat mână de ajutor

întru toate regimului, de s'a putut îngheta această instituție de maghiarizare și tot ele au făcut de s'au anexat la noua episcopie cele vreo 27 de parohii române gr. cat. fără voia lor. Și cu acest prilej n'am auzit nici o voce autoritativă de protestare, au rămas doar să-și ridice glasul preoții și credincioșii, dar glasul P. Sale episcopului Hossu nu s'a auzit.

Este știut și am arătat-o de altădată, că biserica romano-catolică din patrie se consideră pe sine de biserica maghiară, deși are un mare număr de credincioși nemaghiari. Ea face propagandă maghiară și a intrat de-abinele în apele șovinismului. Cazul pretrecut nu de mult în sânul parohiei rom. cat. din Sibiu este o vie dovadă despre aceasta. Prelații și ceilalți slujitori ai bisericii catolice sunt mai întâi maghiari și apoi numai catolici. Și conform acestor sentimente își îndreaptă faptele și acțiunea lor.

Din cauza aceasta nu e admisă prea strânsa înfrățire a bisericilor noastre unite cu biserica romano-catolică cutropitoare din patrie. De aceea am reprobat și reprobăm și participarea prelaților bisericeii noastre unite, la întrunirile regnicolare ale prelaților catolici. Vedem în această participare germenul unui pericol pentru independența bisericeii noastre, independența susținută cu atâtea lupte și jertfe în decursul veacurilor de către moșii și strămoșii noștri. Să grijim ca să nu se elatine din vina sau nebagarea de seamă a noastră temeliele acestei independențe, de care trebuie să fim mândri.

Astfel fiind situația reală, aflăm de greșit pasul mai nou al P. S. Sale și îl reprobăm cu toată puterea, declarând totodată, că pentru noi este și neînțeleș.

Noi știm și suntem convinși, că fiecare din prelații noștri își îndreaptă faptele și acțiunile în scopul de-a câștiga binele vremelnic pentru credincioșii lor și de-a întări biserica vie, ce o cârmuiesc.

Ce bine și ce sprijin așteaptă P. S. Sa episcopul Hossu pentru biserica sa din acest pas și din iperzelul de înfrățire cu biserica

Sven Hedin.
I.
Lumina Aziei.

În veacul al șaselea înainte de nașterea lui Cristos trăia în Kapilavastu, 200 chiliometri, spre nord dela Benares, o seminție arică, Sakya. Regele acestei seminții avea un fecior cu numele Siddharta. Când prințul era de optzeci ani, trebuia să-și aleasă o soție și alegerea căzu pe frumoasa Jarodara. Dar, ca s'o câștige, trebuia să biruiescă pe cei mai viteji și mai voinici din poporul său.

Mai întâi au pășit maleștrii de arcași, cari nimeriră cu săgeata țânta lor, o tobă de aramă. Siddharta porunci atunci să se așeze țânta încodată așa de departe; apucă apoi arcul, dar acela se rupse. Atunci s'a adus din tr'un templu un alt arc, care era așa de tare că nu'l putea nime încorda. Siddharta însă umbra cu el cu mare ușurință. Săgeata nunumai că găuri tobă, dar mai sbură o bună distanță pe câmp mai departe.

Au început apoi cu săbile. Ceilalți concurenți țîară cu o lovitură trunchiul unui arbore puternic. Sabia lui Siddharta însă tăie dintr-odată două trunchiuri, cari erau lângă oaltă, dar așa de bine și așa de lute, încât arborii nici nu se mișcară din locul lor. Concurenții începură să rădă și să-și bată joc de

sabia tâmpită a prințului, dar atunci se porni o boare lină priu coroana arborilor și căzură amândoi la pământ.

A treia probă era să înblânzească un cal sălbatic, pe care nu'l putea călări nime. Sub mână vânjoasă a lui Siddharta calul se domoli numai decât și deveni blând, ca un miel.

După bravurile acestea prințul își duse soția în pomposul palat din Kapilavastu. Regele însă se temea, că răutatea, sărăcia și nenorocirea cari stăpânesc în lumea din afară, ar putea turbura sufletul prințului; de aceea porunci să se clădească un zid înalt împrejurul palatului, și la porți așeză străji.

Astfel prințul locuia acum fericit în palatul său.

Într-o zi însă îl cuprinsese dorul să alle cum trăiesc oamenii în lumea din afară. Regele îi dete voie să-și părăsească palatul. dar porunci, ca cetatea să se împodobască de sărbătoare, și ca pe toți săracii, bolnavii și nepuințicioșii să-i scoată din cetate. Prințul mergea pe străzi într'un car tras de tauri.

Deodată zări un bătrân gârbov, slab, care-i întine mână, strigând: *!Faceți-vă pomană cu mine, mâne-pom-mâne am să închid ochii!*

Prințul întrebă mirat, dacă urăciunea asta, care nu samână cu ceilalți, încă este om adevărat?

— Da, — răspunse mânătorul, toți

oamenii ajung bătrâni, slabi, nevoiași, cum e și acesta de aici.

Siddharta se întoarse acasă trist și îngândurat.

După câțeva vreme se rugă de tatăl său să-i dea voie, ca să vadă cetatea, așa cum este în toate zilele.

Îmbrăcat ca neguțător și însoțit tot de omul, care a mână carul, merse acum pe jos pe străzile cetății. Pretutindenea vedea bunăstare și sărăcintă. Deodată însă auzi în apropierea sa un strigăt: *!Sunt bolnav, ajutați-mă să merg acasă, să nu mor aici!*

Siddharta se opri și văzu un bolnav de ciumă, al cărui trup era acoperit de lepră, și nu se putea mișca.

Întrebă atunci pe însoțitor, că ce-i cu omul ăsta? Și i se răspunse, că este un om bolnav.

— Pe toți oamenii îi poate prinde boala?

— Da, stăpâne, boala se furișează, ca tigru prin desis, omul nu știe cum și de unde, dar destul, că nu poate ajunge pe toți.

— Poate nenorocitul trăi multă vreme în starea asta ticloasă, și care-i sfârșitul?

— Moartea!

— Ce este moartea?

— Iată, colo, se apropie o procesiune de înmormântare. Omul din cosciugul de bambus a încetat să mai trăiască. Cei dindărătul lui, sunt rudeni jiltoare. Vedeți, cum îl așează lângă

țărmore pe un rug de lemn, și cum arde; acuși o să rămână din el numai o mână de cenușă.

— Trebuie să moară toți oamenii?

— Da, stăpâne!

— Și eu?

— Și.

Și mai trist decât mai înainte, se întoarse prințul Siddharta acasă, și 'u sufletul lui se stârni dorința: să mântuiască omenimea de suferințe, de moarte și întristare. Un glas intern îi șoptea: *!Alege între cununa de rege și bățul de cerșitor, între puterea lumescă și între viața retrasă, fără locuință, care duce la mântuirea oamenilor.*

Hotărârea a fost gata. Se furișă încet la patul Jarodarei și-și văzu soția tinăra cu copilașul nou născut în brațe, pe un pat de roze. Și părăsi tot, ce l-a fost drag, porunci însoțitorului să-i pună șeaua pe cal, și merse călăre la porțile de aramă, păzite de trei străji.

O boare de irac sufla peste străji, pe cari îi cuprinsese un somn adânc... porțile grele se deschiseră singure, fără sgomot.

Dupăce s'a depărtat bine de casă, trimise pe însoțitorul său cu caii împodobiți regește îndărăt, își schimbă hainele cu ale unui cerșitor zdrențos, și merse singur mai departe. Atunci îi ieși înainte Duhul răutății, și-i fâgădui domnia peste cele patru părți ale lumii, dacă se va lăsa de gândul cel are. El însă se împotrivi ispitei și plecă în

altă împărăție. Aici se sălășliu într-o peșteră și cercă să învețe pe Brahmani, că Brahma nu poate fi Dumnezeu, fiindcă a făcut o lume atât de rea. Brahmani însă l'au întinpat cu neîncredere, și el cu cinci discipoli s'a retras în singurătate, ca să se îndeletnicească cu meditații adânci și cu post pentru mortificarea trupului său.

Se convinse însă curând, că disprețuirea și omorârea trupului, care este locașul sufletului, nu ajută nimic, și începu iară să iee hrană. Atunci l'au părăsit discipolii, pentrucă pe vremea aceea singura cale spre fericeie, era postul și chinuirea trupului. Acum Siddharta era singur și sub smochinul sfânt, care și astăzi se arată oamenilor în India, el dobândi înțelepciune, află esplanarea tuturor lucrurilor necuprinse și deveni *!Luminatul*, Buddha.

În sfârșit se întoarse la Benares, aici își câștigă iară pe discipolii cei dintâi, și acum, comunitatea lui, frățietatea ordinului călugărilor cerșitori galbini, începu să se lătească tot mai departe. Pe timpul ploilor, din Iunie până în Octomvrie propovedui în Benares, iar pe timpul, cât ține anotimpul frumos, călătorii din sat în sat.

!Lăpădare de cel râu, săvârșirea de fapte bune și curățenia inimii, acestea formează religiouea lui Buddha, — așa predica el.

A merit la vârstă de 80 ani, 400 în. de Ch.

Buddha a fost un reformator.

rom. catolică din patrie? — noi nu putem pricepe. Nu pricepem pentru că nu cunoaştem nici un caz, când cercurile romano-catolice maghiare s-au sărit în ajutorul bisericei unite române, s-o fi sprijinit sau să-i fi făcut vre-un favor, nici în prezent, nici în trecut. Din contră s-a simţit uneori a fi agresivă faţă de biserica noastră. Chiar acum se observă semnele unei atitudini agresive în rezolvirea autonomiei catolice. Aceasta autonomie tinde a înghiţi biserica greco-catolică română şi prelaţii noştri vor avea să susţină o luptă grea pentru apărarea independenţei bisericii.

Iată pentru ce cerem dela fofurile noastre competente mai puţin înfrăţire cu biserica romano-catolică şi mai mult sentiment de independenţă.

De P. S. Sa episcopul Hossu s-au legat atâtea speranţe şi poporul aşteaptă dela dănsul încă multe lucruri bune pe terenul bisericesc-cultural. De ce-o fi căntând P. S. Sa să sfarme aceste speranţe prin atitudinea sa, care devine tot mai puţin înţeleasă?

România. »Bud. Hirl.« se ocupă în doi numeri consecutivi cu România. În nr. de Marţi scrie la loc de frunte un articol, cu titlul »Noua Românie«, iar în nr. de ieri discută atitudinea, ce are să o ia Ungaria faţă de Sărbia şi România. Titlul acestui articol este: »Noi şi vecinii noştri.«

Amândoi articolii au aere de seriozitate, dar găsim în ei acelelea defecte, ca şi în cealaltă articoli ai ziarelor maghiare şoviniste. Grandomanie, nepricepere, perversitate... aceste le găsim şi în aceşti articoli, pe cari îi vom analiza mâne mai pe larg.

Azi relevăm un caz de nepricepere faptică sau prefăcută. Se repropoază ziaristică noastră, că vorbind de România foloseşte cuvântul *fară*, pe care îl tălmăceşte cu cuvântul unguresc *haza*, patrie. Apoi a... să ştie şovinistii noştri, că acesta e un termen popular, îl foloseşte pretutindena poporul şi nu-i invenţie de-a inteligenţei. El înseamnă şi *orszag* şi când se foloseşte nimeni nu se gândeste la irendentism. Este deci ridicol a face capital de nepatriotism din cuvântul *fară*. Aceasta cu atât mai mult, cu cât chiar Săciul l-au imprumutat de la noi şi îl folosesc. Când vreau să treacă în România, ei zic: megýünk a *fară*.

Sunt şi ei trădători, ca Valahii?

care a vrut să introducă viaţă nouă în credinţa religioasă a Inzilor. Mulţi din fraţii ordinului lui au fost Brahmini. El a aruncat cărţile lui Veda, n'a aprobat împărţirea poporului în caste diferite, a predicat iubire de oameni şi a învăţat, că drumul spre „nirvana“, raiul liniştii şi al desăvârşirii, stă deschis pentru ori şi cine. Scris n'a lăsat după sine. Învăţăturile lui însă s-au păstrat în memoria învăţăcelilor săi, cari le-au scris mai târziu. Cele cincisprezece lui sunt:

- Să nu ucizi;
- Să nu furi;
- Să trăieşti cu înfrânare;
- Să nu minţeşti;
- Să nu beai beuturi îmbăţătoare.

Astăzi, 2500 ani după era lui Buddha, învăătura lui s'a întins pe nemărginite ţinuturi din Azia estică, peste toată Japonia, China, Mongolia, Tibet, India posterioară, Ceylon şi în ţara spre nord de la Marea Caspică. Învăătura lui Buddha, la început frumoasă şi profundă, s'a amestecat în cele mai multe ţări cu multe particularităţi, şi prin asta a degenerat. Cu toate acestea ne numărăm staturile lui Buddha în templele Aziei răsăritene, şi prototipul lor a căpătat numele de: „Lumina Aziei“.

Moşul.

Impărţirea cercurilor electorale.

Speranţele Saşilor.

Apropiata sesiune parlamentară ungară, care se întruneşte la 8 Oct., ne va hărăzi între altele şi noua lege privitoare la împărţirea cercurilor electorale pe baza legii electorale votată în sesiunea trecută de pie memorie. Fiind vorba de un nou monstru electoral-geometric — căci prin noua împărţire a cercurilor se urmăreşte paralizarea cu orice preţ a preponderanţei alegătorilor naţionalităţilor nemaghiare, cu deosebire a Românilor, provenită din creşterea numărului celor cu drept de vot pe baza noii legi electorale — lucrările pregătitoare se fac cu mult zor guvernamental. Actualmente geometria noilor cercuri se discută în conventiculele, convocate de fişpanii comitatelor, cari vor oferi guvernelor toate indigetările: cum să se eludeze noua lege electorală pentru a se asigura minorităţilor maghiare şi în genere alegătorilor guvernamentali preponderanţa faţă de alegătorii naţionalităţilor nemaghiare. Vom avea prin urmare nişte cercuri electorale, cari, în ce priveşte geometria împărţirii alegătorilor, vor fi o nouă capodoperă a şovinismului maghiar patentat.

În privinţa aceasta găsim în câţiva articoli ai organului oficial al Saşilor „Siebenbürgisch-Deutsches Tagblatt“ cu semnatura „—n“ (probabil deputatul sas-tisaist Neugeboren) câteva indigetări preţoase despre modul cum vom fi noi Români aserviţi prin noua împărţire a cercurilor, — Saşilor şi Maghiarilor. Iată câteva spicuri din articolul „Die Wahlkreiseinteilung“ apărut în nr. din 30 Aug. n. al amintitului ziar:

„Mai anevoios se prezintă delimitarea cercurilor electorale în așa numitele regiuni locuite de naţionalităţi. Aici se va pune în aplicare fără îndoială o măsurare foarte neegală în ce priveşte extensivitatea și numărul alegătorilor a singuraticelor cercuri electorale. În genere se va folosi aici ca măsură datătoare de ton media inteligenței populației, dar unde aceasta nu e ducătoare la scop, ea va fi fără scrupul delăturată. În deosebi în Ardeal geometria împărțirii cercurilor electorale va avea să săvârșească niște prestațiuni deosebit de remarcabile, pentru că în cele mai multe comitate minoritățile maghiare, cu toate dispozițiunile legii electorale, lor favorabile, să nu fie inundate de masele alegătorilor români.“

»Impărţirea cercurilor electorale va avea însă o nespuseă importanţă cu deosebire pentru noi Saşii... E vorba doar, ca să menţinem proprietatea noastră politică de până acum, dacă nu pe deplin dar totuşi cel puţin în cea mai mare parte. Şi astfel în unele regiuni din fundus regius de odinioară nu va fi un lucru ușor, să se delimiteze astfel cercurile electorale, ca să nu fim expropriati politiceşte. Prin urmare împărţirea cercurilor electorale va avea și pentru noi scopul de-a egala unele mândrituri — din punctul nostru de vedere — a noii legi electorale. Aici se va afirma deci pentru noi acea grije părintească a guvernului, care e motivată de concordanța intereselor politice ale noastre și ale guvernului și nu ne îndoim nici un moment că această îngrijire părintească va ajunge la valoarea ei deplină într-o măsură cu mult mai mare decum s'a manifestat la stabilirea dreptului de vot. Această încredere a noastră e bazată pe cunoștința temetă a ce o avem asupra părerilor, ce dominează în privința acestor cercuri datătoare de ton.“

De încheiere autorul constată spre liniștirea cetitorilor sași, că dacă în primăvara trecută cu prilejul desbaterei reformei electorale nu s'au luat în considerare toate propunerile deputaților sași, aceasta nu înseamnă că Maghiarii n-au considerat după cuviință interesul sașilor, ci s'a întâmplat, că unii bărbați de stat maghiari ca Tisza, Lukács etc. să fie de altă părere asupra efectelor acelor propuneri, nu numai decât deputații sași ci și decât Maghiarii ardeleni nemulțumiți, cari au sprignit de altfel propunerile săsești.

În numărul de Marți (2 Sept.) a apărut din peana aceluiași autor un articol sub marca „Contele

Tisza și Sașii“. Articolul este un răspuns la atacurile ce le-a adresat un sas într'un ziar nesăsesc în contra ziarului „Sib. D. Tagblatt“, fiindcă acest ziar „tămăiază prea des și prea mult“ pe contele Tisza. Din acest articol spicuem următorul pasaj:

„Guvernarea lui Ștefan Tisza este cu mult prea scurtă (?) decât ca Tisza să fi avut prilej să-și manifesteze față de poporul nostru în chestiuni mai mari atitudinea sa pretinească sau mai bine zis: *priceperea sa pentru valoarea noastră*. Avem însă motive să credem, că poate nu peste mult timp — făcând abstracție dela împărțirea cercurilor electorale — se va oferi această ocazie și că atunci poporul nostru va avea după toată probabilitatea motive în deajuns să nutrească față de contele Ștefan Tisza direct sentimente amabile...“

Am făcut aceste spicuri, fiindcă articolele amintite sunt scrise de un deputat sas, care face parte din anturajul contelei Tisza și prin urmare cele scrise sunt bazate probabil pe promisiuni făcute de Tisza Saşilor. Ele ne arată lămurit la ce se aşteaptă Sașii în viitorul apropiat și la ce avem să ne aşteptăm noi Români. Legea despre împărţirea cercurilor electorale va fi prin urmare un nou patentat la adresa populației române, care va fi aservită de astădată cu totul Saşilor, căroră Tisza le-a pus în vedere înalta sa protecțiune.

Ni se impune deci o nouă luptă mare, și mai îndârjită ca în trecut: în parlament, prin presă și prin intruniri publice, ca să ne afirmăm față de guvernarea noastră monstruoasă ca un factor tot mai conștient de drepturile ce ne competen și ca să atragem atențiunea fraților din regatul Iber și a străinătății asupra loviturii de moarte ce ni se pregătește.

Fruntașii noștri și presa națională au marea îndatorire să pregătească poporul românesc și opinia publică pentru această grea dar măreață luptă.

Raportul comitetului central al „Asociațiunii“.

A apărut raportul general al comitetului central al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« cătră adunarea generală, convocată în Orăștie, la 14 și 15 Sept. n. 1913. Ca în fie care an, comitetul în acest raport prezintă adunării generale starea actuală a »Asociațiunii«, activitatea comitetului din anul trecut și rezultatele obținute.

Vom da în extras momentele mai principale din raportul comitetului.

După o privire generală asupra lucrărilor inaugurate de »Asociațiune«, în special a lucrărilor pentru organizația economică a țărânilor, prin înființarea de bănci sătești și alte cooperative, raportul ne dă date speciale, referitoare la »Asociațiune«.

Membrii.

După ce se comemorează amintirea membrilor răposați de la ultima adunare generală, în raport se dă următorul tablou al numărului membrilor »Asociațiunii«, până la 1. Aug. n. c. onorari: 12; secțiile: 190; activi: 15; corespondenți: 165; fondatori: 149; pe viață: 445; activi (ordinari): 1902; ajutători, pe 1912: 11,851. Numărul total al membrilor Asociațiunii a fost deci: 14,549; a căror listă se publicăm în anexele II și III. Deși numărul membrilor arată un spor față de anii trecuți, totuși mai sunt mulți cărturari, cari nu-și țin de datorința a sprijini instituția noastră culturală.

Comitetul central a făcut o adresă cătră toate băncile, rugându-le să se înscrie între membrii Asociațiunii. Au răspuns abia 9 bănci, dintre cari 5 s'au înscrieri membri fondatori și anume: Crișana din Brad, Poporul din Săliște, Decabal din Deva, Răureana din Capolnoc-Mănăștur și Murașana din Reghin, iar 4, membri pe viață și anume: Arieșana din Turda, Vatra din Cluj, Grănițerul din Dobra și Lăpușana din Lăpușul-unguresc.

Dintre celelalte bănci numai următoarele sunt membri la Asociațiune: 1. membri fondatori: Albina din Sibiu,

Bistrițana și Coroana din Bistrița, Patria din Blaj, Someșana și Banca populară din Dej, Agricola și Corvineana din Hunedoara, Aurora din Năsăud, Ardeleana din Orăștie, Cassa de păstrare din Săliște, Sătmăreana din Seini, Silvania din Șimleu și Timișana din Timișoara; 2 membri pe viață: Auraria din Abrud, Detunata din Bucium, Munteana din Offenbaia, Doina din Câmpeni, Zlăgnea din Zlatna, Șoimușana din Șoimuș, Parsimonia din Bran, Ligediana din Liget, Economul din Cluj, Făgășiana din Făget, Furnica din Făgăraș, Noiana din Noul-român, Olteana din Viștea-inferioară, Șercăiana din Șercaia, Voileana din Voita, Fortuna din Rodna veche, Mercur din Năsăud, Cordiana din Noicrichiu, Concordia din Uzdin, Steaua din Petrovasela, Perșeu din Chișbaia, Sebeșana din Sebeșul-săseșec, Chioreana din Șomcuta-mare și Coroana din Timișoara.

Dintre 147 societăți pe acții și 60 de înșoțiri, în total 207, abia 46 sunt membri fondatori sau pe viață la »Asociațiune«.

Despărțămintele.

Asociațiunea a avut până la sfârșitul anului 1912, 74 de despărțăminte. Din aceste 52. au desfășurat o activitate mulțumitoare. Se înșiră cu numele despărțămintele active, apoi comitetul spune următoarele:

»Câteva despărțăminte au desfășurat o activitate vrednică de toată lauda, care poate servi de pildă și pentru celelalte. În fruntea tuturor stau trei despărțăminte: Brașovul, Năsăudul și Săliștea, cari au bibliotecă populară și agenturi în fiecare comună și cari, cu ajutorul conferențiarilor, au cutrierat de mai multe ori satele, ținând prelegeri populare și șezători literare. Dintre despărțămintele nouă relevăm activitatea frumoasă a despărțămintelor Beclean și Vișeu-Iza, cari n'au cruțat nici o jertfă și nici o osteneală, ca, într'un singur an, să ajungă și să întreacă pe cele mai multe dintre despărțămintele vechi. Îndeosebi merită recunoștință despărțămintelor maramureșan Vișeu-Iza, care, pe lângă greutățile începutului, a avut să învingă și mizeriile ce i le-a făcut administrația. Dintre celelalte despărțăminte harnice merită o mențiune specială următoarele: Dicosanmărtin, Muraș-Oșorheiu, Sebeșul-săseșec și Teaca.«

Celelalte despărțăminte, adică 15, n'au desfășurat aproape nici o activitate, iar 5 nici n'au funcționat și anume: Cohalm, Hălmagiu, Lipova, Orade și Treiscaune-Cluc. Numărul despărțămintelor active totuși s'a sporit, față de anul precedent, și comitetul central nădăjduiește că va reuși, rând pe rând, să inactiveze despărțămintele cari nu funcționează, și să îndemne la muncă pe cele neactive.

Pentru orientarea conducătorilor și în general pentru a da publicului îndemnuri bune, comitetul central, la sfârșitul anului 1911, a adresat o circulară tuturor despărțămintelor, indicându-le problemele cu cari au să se ocupe și înșirându-le mijloacele și felul cum au să lucreze, ca activitatea lor să fie practică și rodnică.

Prelegerile populare.

Comitetul face în raport o statistică a prelegerilor populare, după despărțăminte. Unele despărțăminte au fost ajutate cu bani din partea comitetului, pentru a organiza prelegeri.

Numărul prelegerilor populare a fost în 1912 de 1140, cu 367 mai multe ea în anul trecut. Prelegerile au avut aproximativ 125. mii de ascultători.

Despre conferențiarul agronomic al »Asociațiunii« ni se comunică următoarele:

În cursul anului 1912, conferențiarul a ținut, în total, în 23 de comune, 40 de prelegeri, în cari a tratat practic diferite chestiuni economice. Unele dintre prelegeri au fost însoțite de proiectiuni de schiopicon (Stupăritul și Vieața lui Isus). A propagat ideea înșoțirilor, reușind să înființeze două înșoțiri Raiffeisen și o reuniune pentru asigurarea vitelor; a ținut un curs de 5 zile despre »Cultura vitelor« și un curs de 3 zile despre »Pomărit«. A scris lucrarea »Îngrijirea gunoiului și folosirea gunoiului măiestric«, care se va publica în »Biblioteca populară a Asociațiunii«. În excursiunile sale a înscris membri la Asociațiune și a adunat obiecte pentru muzau. Conferențiarul agronomic a întămpinat mari greutăți în propaganda economică, deoarece cheltuielile sale de drum, în cursul anului 1912, trebuiau să fie suportate de despărțăminte sau de comunele cari îl invitau să țină prelegeri. Așa se explică numărul limitat de prelegeri ce le-a putut ținea. Acest neajuns a fost înlăturat de adunarea generală din anul trecut, care a hotărât, ca cheltuielile de drum să fie acoperite din centru. Urmează acestei hotărâri a fost, că, în prima jumătate a anului 1913, a putut să țină 145 de prelegeri în 66 comune din diferite ținuturi. A cutrierat comitatele Alba-inferioară, Hunedoara, Turda-Arieș și Bihor.

(Va urma).

Prinderea brigăzei bulgare dela Ferdinandovo.

O lovitură măiastră a cavaleriei române.

Sub titlul acesta corespondentul militar al marelui reviste franceze „L'Illustration“ serie următoarele:

Capul coloanelor armatei bulgare trecuse lângă Ferdinandovo și, în urmă, divizia a 5-a se uni cu a 9-a, când generalul Serakof, care comanda această divizie, observă deodată, că creștele munților, se acoperiră de puști și tunuri cari înconjură regimintele din ariergardă, reg. 17 și 34, cari îl urmau.

Din primul moment, generalul bulgar se crezu în fața unor forțe superioare ca număr; moralul său, deja slăbit, începu să-l părăsească. Se spune chiar că artileriștii bulgari, se aruncaseră asupra ofițerilor, cari comandaseră așezarea bateriilor pe cari începură a-i masacra și că infanteria trase asupra artileriei.

O telegramă interceptată a generalului Serakof, anunță că el nu putea opune rezistență, având a face cu avant-garda unui corp de armată înzestrată aproape cu 7 baterii de artilerie.

Surpriza generalului bulgar fu însă foarte mare, când, în locul corpului de armată anunțat, se văzu făcut prizonier cu cele două regimente ale sale și cu grupul său de artilerie, de către cei 3000 de cavaleriști ai generalului Bogdan, a căror escadroana, baterii călărețe și bicicliști, cu priceperea întrebunțăți, au contribuit atât de bine la reușita acestei superbe lovituri asupra arier-gardei inamicului.

Aceasta a fost semnalul celei mai complete disolvări, a trupelor generalului Kovatchef.

Cât ai clipi din ochi, această armată epuizată, surmenată, lipsită de orice voință, se văzu redusă la nimic, aproape nimic; oamenii scăpați de aventură, se răspândiră peste tot, unii transformându-se în comitații, alții dezertând și întorcându-se inconștienți la căminurile lor, cum avui ocaziunea să vadă astăzi un oare care număr, după ce fuseseră desarmați de armata română.

Dintr'o singură mișcare, această armată, ocupă astfel întreze Balcanul. Primul corp ocupa Orhanie până în dreptul lui Baba Konak; al 4-a corp ocupa Etropol cu divizia a 2-a cavalerie spre Zlatitza; apoi a doua linie, corpul al 3-a ocupa Zumakov și al 2-a Lukovitza.

Acest dispozitiv continuă a fi înflantat de prima divizie de cavalerie la Berkovitza și prima divizie de rezervă la Vratza.

Rămăseră încă disponibile a 2-a divizie de rezervă la Bela-Slatina și a 33-a brigadă independentă de rezervă la Plevna, unde aceasta făcea paza cartierului general al prințului Ferdinand.

În 18 zile, dela 6 la 24 Iulie armata română a fost mobilizată, concentrată și trecând Danubiu încă dela 13 Iulie, a ajuns la 20 kl. afară de Sofă la 60 km. departe de flancul drept al armatei grecești, având fracțiuni de cavalerie la Tatar-Pazardjik și până la 10 kilometri de Filipopoli.

De vorbă cu un rezervist din armata română.

Brașov, 4 Sept. 1913.

Eri după amieză am avut plăcerea să stau de vorbă cu d-l Nicu M. nolescu subofițer în armata română care în timpul operațiilor armatei române din Bulgaria a fost atașat a biciclist la cartierul general din Corah și mai apoi la Plevna. Din scurta conversație rețin constatările făcute de d-sa cu privire la atitudinea populației bulgare manifestată față de soldații români.

Această atitudine — îmi spune d-l N. Manolescu — a fost în genere ostilă. Soldații români primiseră ordin strict să fie cât se poate de prevențitori față de populațiunea bulgară și să nu facă uz de arme decât în caz de mare pericol. Acest ordin se dăse în credință, că astfel românii vor putea câștiga simpatia populației bulgare. Dar de unde! Cu cât românii erau mai pacnici și indulgenți, cu atât mai obraznici deveneau țărâanii bulgari, cari înșultau ba aruncau cu pietri asupra soldaților români. În consecință s-a recurs la mijlocul probat de-a li se aplica Bulgariilor obraznicilor cele 25—50 lovituri reglementare pe fundament.

Procedura era foarte simplă. Bulgarii obraznici erau înhățâți din căș, de pe stradă sau din ascunzătoarea lor, duși în lagărul românesc, unde gardarii rurali, cari făceau poliția în teritoriile ocupate, li desbrăcau și li aplicau cu curele loviturile reglementare la temelie. Apoi li se făcea vânt și li câteva clipe dispăreau îngrozii din ochii gendarmilor. Acest mijloc s-a dovedit de foarte practic, căci injuriile li

ceasă după câteva zile ca prin minune.

Cât timp am stat la Plevna — vre-o 14 zile — am văzut cele numeroase de Bulgari răniți întorcându-se în satele din jurul Plevnei.

În gara de la Cervenbreg, dincolo de Plevna, se întâmplase o scenă nostimă. Sosisem seara aici împreună cu principesele Ferdinand și Carol, cari ne-având vagoane speciale la dispoziție, au trebuit să doarmă în gara sărăcăcioasă împreună cu suita lor.

Bulgarul rămase la întrebarea noastră cum uluit apoi izbucni:

Asta-i prințul dela voi? Asta-i prinț? Al nostru nu e din casă...

Apoi a plecat însoțit de câțiva soldați ca să aducă alimentele promise.

*

Comunicația pe linia ferată în Bulgaria era foarte anevoioasă din cauza lipsei de mașini și vagoane corespunzătoare. Mașinile luate de la Bulgari, 7 la număr, se opreau adeseori în mijlocul câmpului, și trebuia să așteptăm ceasuri până ne venea vre-o mașină în ajutor.

Mai nou.

Bulgarii cedează Adrianopolul.

Prim-ministrul bulgar Radostavov a făcut ieri un ziarist următoarele declarații:

Sper, că tratativele dela Constantinopol se vor termina în mod satisfăcător. Pentru cazul când Adrianopolul n'ar mai putea rămâne bulgar, Bulgaria va primi desigur din partea Turciei alte însemnate concesiuni, cari vor avea aproape aceeași valoare ca și Adrianopolul. Fără îndoială, că Turcia este gata să aducă cele mai mari sacrificii pentru obținerea Adrianopolului, dealtăparte delegații bulgari au primit mandat să fie cât se poate de prevenitori.

Din declarațiunea aceasta rezultă, că Bulgarii au renunțat definitiv la posesiunea Adrianopolului.

Passici

În trecerea sa spre Marienbad s'a oprit o zi la Viena unde a avut cu niște finanțari convorbiri asupra unui împrumut pe care Sărbii voesc să-l contracteze în Franța. Cu acest prilej Passici a declarat, că Sărbia nu se va alipi nici de Austria nici de Italia. Sărbia nu va lua sprijinul statelor europene, ci va face tot posibilul să trăiască în bune relații cu statele balcanice.

Faceca încheiată la București va fi de lungă durată, în cazul însă dacă se vor petrece evenimente neașteptate, Sărbia nu va fi surprinsă.

Sărbia nu este avizată la comerțul cu Austria, pe deoparte, pentru că pe valea râului Vardar are legătură directă prin Salonic la mare, iar pe de altă parte, pentru că în cursul războiului, articolele de export au fost distruse aproape cu desăvârșire, așa că Sărbia n'are ce exporta în Austria.

Delegații bulgari

plecași în Turcia au primit mandat ca în cazul când Turcii nu vor

retrage trupele aflătoare pe partea dreaptă a râului Marița, să întreprindă tratativele și să se reîntoarcă la Sofia.

Frontiera sârbo-greacă.

Din Belgrad se anunță, că lucrările comisiunii mixte greco-sârbe pentru delimitarea noii frontării continuu cu mare zor și se vor termina în curs de 6—8 săptământ. Comunicația pe căile ferate sârbo-bulgare s'a restabilit.

Baronul Iosif Eötvös.

La 3 Septemvrie 1913 s'a împlinit o sută de ani dela nașterea acestui mare bărbat de stat al Ungariei.

Stăpânit de idei frumoase, baronul Eötvös a fost alături de Deák, bărbatul, care dela început a ținut să facă din Ungaria un stat de drept, în care toate naționalitățile să fie egal tratate, egal îndreptățite.

Legea învățământului popular și legea naționalităților sunt în mare parte operele lui.

Biruința ideilor mele să fie monumentul meu, spunea el în preajma morții.

Urmașii lui au ținut însă să nu ridice acest monument, ideile lui au fost sfdiate. Șovinismul a înecat biruința lui. Ba sfidarea e atât de mare, încât astăzi centenarul nașterii acestui bărbat e aproape cu totul ignorat. Oficial nu e serbat.

El ținea să clădească o Ungarie mare, epigonii însă lucră din toate puterile la dărămarea acesteia. Căci ideile lor și șovinismul lor barbar stau în cel mai vădit contrast cu ideile și toleranța lui Eötvös.

Fie-i binecuvântată memoria!

ȘTIRI.

— 21 August 1913.

Examenul de maturitate în Brașov.

Examenul scripturistic de maturitate la gimnaziul român din Brașov se va ținea în zilele de 4, 5, 6 și 7 Septemvrie v. iar examenul oral de maturitate se va ținea în 12 Septemvrie v.

Inginerul aviator Aurel Vlaica — serie „Universul” — lucrează cu activitate la construirea celor 3 noi aeroplane, cu două locuri, având câte 80 H. P. putere. Unul din aceste noi aparate este comandat de ministrul de război român, iar celelalte două de românii din Transilvania (?). Atelulul de construcție se află instalat în hangarul dela Cotroceni. Piesele principale pentru construcția aeroplanelor au sosit toate din Anglia. Vlaica ne-a asigurat, că în cel mult 2—3 săptământi aceste aparate vor fi terminate.

Un francez dăspre aviația română. Căpitanul francez Penennrunn, care a luat parte la operațiunile armatei române în Bulgaria publică în marea revistă franceză „L'Iustration” o serie de interesante impresii asupra activității armatei române adunându-i soldatului român frumoase elogii. Vorbind despre sborurile îndrăsnete executate de aviatorii români de sub conducerea prințului Bibescu peste câmpul de operațiune și de-asupra Sofiei, d-l Penennrunn ajunge la următoarea concluzie:

„Adevărul este că aviațiunea română este singura, care poate conta ca atare în războiul balcanic... Aviatorii prințului Bibescu erau mereu expuși să plătească cu viața lor îndrăzneala aceasta. Multe reconașteri, ale căror rezultate și itinerarii le am sub ochi, au fost minuni de îndrăzneală și temeritate. S'au făcut câteva aterisaje silitte în plină localitate inamică, când a fost nevoie ca pentru a-și repune motorul în funcțiune să se apere cu revolverul în mână contra populațiunii indigene, care cu înfățișarea ei banditească se învârtea în jurul aparatului cu o insistență ce îndreptățea toate bănuiele.”

Nouă ateliere de maghiarizare. Ziarlele ungurești publică vestea îmbucurătoare pentru goviniștii țării ungurești, că începând cu 1 Septemvrie a anului viitor numărul școlilor de stat va spori au 227. Cele mai multe din aceste școli se vor înființa în comitatele Zala și Bihor.

Și se bucură ziarele ungurești de această știre, — nu pentru că se va răvârși binecuvântarea culturii(?) asupra

Bihorului, unde învățământul tânjia într-o stare atât de tristă, ci — pentru că-și vor vedea ridicate în aceste părți atâtea depouri de otrăvă șovinistă, po-reclite „școli” de stat.

În armata română se vor face în curând însemnate înaintări atât printre ofițerii superiori cât și printre cei inferiori. Pe de altă parte se va înființa un nou ordin, care va fi conferit trupelor ce au luat parte la ultimele operațiuni ale armatei române.

Holera. Din Nagyszöllös se anunță, că epidemia de holeră ia proporții tot mai mari în comitatul Bereg și Ugocsa. Epidemia — după cum se anunță de aici — au adus-o prin aceste părți rezervații desconcentrați din Bosnia. Zilnic se învsc cazuri de holeră prin părțile sud-ostice ale țării.

În Viena s'a ivit alaltaeri un nou caz suspect

În România. Comunicatul oficial pe ziua de 19 Aug. v: bolnavi vechi 479, confirmați noi 62; în total 541, dintre cari au murit 32, s-au însănoțat 12 și au rămas 497. La aceștia se mai adaugă 840 izolați în lazaretul militar Zimnicea și 54 izolați în lazaretul refugiaților greci și turci din Silistra.

Numărul soldaților români morți până în ziua de 16 Aug. v. incl. — după comunicatul Marelui Cartier General — este de 1166, dintre cari 6 ofițeri și 1 funcționar al C. F. R. Epidemia e stinsă în corpul II de armată, afară de reg. 6 de vânători, unde sunt 2 bolnavi izolați.

O senzație în lumea financiară.

Bulgaria va căpăta un împrumut dela un consorțiu format din diferitele institute, mai mari, de bani ale monarhiei noastre. Deocâmdată e vorba de un împrumut de 30 milioane, despre acordarea căruia au și început pertractările la „Wiener Bankverein”. Din Ungaria au participat la aceste desbateri Banca de credit, Banca comercială și Hazai. Din acest împrumut Bulgaria își va acoperi, în primul rând, speșele de război, cari nu sunt încă pe deplin stabilite. După aprecieri făcute în Anglia însă cheltuielile celui de al doilea război bulgar se ucă la 500 milioane; o mare parte din această datorie a fost acoperită de către poporul bulgar, iar restul se va acoperi prin împrumut.

Serbările pentru pace — amânate. Din cauză că circulația normală pe căile ferate ale României n-a putut fi încă restabilită pe deplin, nefiind complet terminată demobilizarea — comitetul organizator al serbărilor pentru pace a decis amânarea acestor serbări pentru zilele de 8—15 Sept. st. v, când se vor obține reduceri de 75% și 5% pentru vizitatorii din provincie.

Prințul-scolar. Perechea regală engleză — după cum se anunță din Londra — a hotărât ca pe al treilea fiu, principele Henric, care zilele trecute a împlinit etatea de a cerceta școala, să-l înscrie la o școală elementară, unde principele va avea să meargă la școală și să asculte prelegerile alături de ceilalți conșcolari ai săi. Perechea regală a rugat însă pe învățătorii ce pe tânărul prinț să-l trateze întocmai ca pe ceilalți băieți de școală, așa ca nici o deosebire să nu existe între elevul-prinț și conșcolarii lui. În decursul anului școlar, principele va avea locuința la directorul școlaei, care de asemenea a fost rugat de către rege, ca și la locuință să aibă un tratament egal cu al altor copii de seama lui; în fiecare dimineață el singur să-și curețe hainele și ghețele și tot singur să-și pregătească sau să-i încălzească dejunul, pe mașina de spirit.

Desființarea gardei regale în Norvegia. Spiritul democratic pătrunde tot mai mult în viața de stat a Norvegiei și urmările acestuia se resimt chiar și în viața militară. Dovadă, faptul că Norvegienii au desființat zilele acesteia garda regală. Actul desființării acestei garde a avut loc în rondoul pentru festivitățile militare, din capitala Norvegiei, unde generalul Bull, în calitate de reprezentant al regelui — în fața gardei și a trupelor de garnizoană din Cristiania — a ținut o vorbire resumând întreg istoricul și meritele gardei, a cetit apoi o telegramă a regelui, prin care acesta trimitea mulțumită și ultimul salut gardei pentru atitudinea și activitatea ei. S'au împărțit apoi diferite distincții soldaților, cari compuneau garda — și astfel s'a pus capăt activității gardei regale.

— Toate acestea în anul 1913, când Ungaria se face celebră cu o nouă gardă: garda parlamentară!

Canalul Panama. O telegramă sosită ieri din Panama vestește că Marți

a fost tăiat zăgazul dinspre gura canalului de către Oceanul Pacific, așa că apa acestui ocean a pătruns deja în canal, iar pe ziua de ieri era proiectată tăierea zăgazului dinspre Oceanul Atlantic. Dacă se va fi tăiat ieri acest zăgaz, atunci apele celor două mari oceane sunt deja împreunate; fapt de o deosebită importanță, luând în considerare înconjurul mare de care vor fi scutite de aici înainte vapoarele, în drumul lor dintr'un ocean într'altul.

Explorator mncat de canibali. O telegramă din Noua-Guinee anunță, că savantul american John Warner, care întreprinsese prin acele părți o excursiune de studii, a fost prins de Papuanii, cari l-au ucis și l-au mâncat. Insoțitorii nenorocitului savant s-au putut însă salva, luând-o la fugă.

Catastrofe pe liniile ferate. Pe linia ferată Salonic-Constantinopol s-au desfășurat câteva vagoane ale unui tren, cari pornind pe linie la vale s-au ciocnit cu un tren militar grecesc. Mai multe vagoane au fost sfărâmate, 22 persoane grav rănite și patru persoane ucise.

— În Serbia s-a ciocnit pe linia Niș—Vranja un tren militar încărcat cu soldați cu un alt tren gol. 5 soldați au fost omorâți și 15 grav răniți.

— Din Londra se anunță, că lângă Aisgill s-au ciocnit două express-uri. Ciocnirea, care s-a produs noaptea, a fost atât de puternică, încât patru vagoane au luat foc, iar mai mulți pasageri au ars de vii. Numărul celor morți cu prilejul acestei catastrofe este de 14, iar al celor răniți 10.

Cum operează hoții în Rusia. Din Kiev se anunță: La medicul stațiunii balneare de lângă Kiev s-a prezentat alaltaseară un tânăr oferind ceva spre vânzare. La plecarea tânărului a lăsat în cameră un buchet de flori cu un miros pătrunzător, care a amețit pe toți din casă, răpindu-le conștiința. Complicii tânărului au intrat apoi în casă, jefuind totul. Dela medic au trecut în vila vecină, unde au rănit grav pe proprietar, pe soția acestuia au omorât-o și au furat apoi toate obiectele de preț. Poliția caută acum pe hoști, 10 persoane au fost arestate.

Tragedia unei fete smintite. Din Canija-mare se anunță: Copii din comuna Csalaveriși făceau mereu distracție, glumind și păcălind pe o ne bună a srafului, Maria Horvath. Alaltaeri nebuna se oprise lângă o fântână. Cât ce-au zărit-o copii, au dat busna la ea și au ademenit-o să sară în fântână, spunându-i că în fundul fântânii o așteaptă un făcău frumos, care o va săruta. Nebuna n-a stat mult pe gânduri, ci cum a auzit de sărutări, s-a aruncat în fântână, unde s-a înecat.

La Corrispondenza Rumena. A apărut Nr. 15 al acestui reviste. În frunte aflăm tradus valorosul articol al d-lui Dr. I. Maniu: „Giorni di Gloria”, urmează apoi alți articoli și notițe despre mișcările noastre naționale-culturale.

Aviz. Un absolvent de gimnaziu cu matura, caută farmacia Nicolae Coleșiu din Bărlad, (România) ca practicant începător. 2 — 12.

Ministrul instrucției publice a aprobat subit numărul următorii cele mai noi ediții ale manualelor de Iuliu Vuia:

Abcdar ilustrat ed. X Nr. 152, 751/1912, Abcdar Gabel ed. VII Nr. 89, 142/1913, Cetirea cl. II ed. VI Nr. 104,220/1912, Carte de cetire cl. 3 și 4 (îmbinată) Ed. VI sub Nr 16343/1912, Cetirea cl. III ed. VII Nr. 131,332/1912, Cetirea cl. IV ed. VII Nr. 127,331/1912, Cetirea cl. V și VI ed. IV Nr. 100,967/1912, Limba română ed. IX Nr. 79,642/1913, Limba maghiară partea I, ed. X Nr. 127,380/1912, partea II ed. VIII Nr. 127,380/1912, Aritmetica partea I ed. VIII Nr. 4119/1912, Aritmetica și geometria ed. V Nr. 104,755/1913, Geografia și constituția ed. VIII Nr. 97, 819/1912, Istoria Ungariei ed. I Nr. 128,134/1913, Istoria naturală ed. II Nr. 104,754/1913, Fizica și Chimia ed. II Nr. 108,727/1913, Economia ed. II Nr. 16,593/1911.

A apărut: Maghiara partea III Prețul 60 fil. care cuprinde întreg materialul din aritmetică, geografie, istorie și constituție, conform planului de învățământ emis de Ministru sub Nr. 80,000/1910. 3—3

În chioșcul de ziare din Sibiu Hermina Frank, strada Cisnădiei se află de vânzare zilnic dimineața cei mai nou număr din „Gazeta Transilvaniei”

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Pentru masa studenților români a dăruit Dl Dr. Sextil Pușcariu profesor universitar 20 cor. întru amințirea poetului Ștefan O. Iosif.

Primească marinimosul donator sincerile noastre mulțumite. — Direc. școalelor medii gr. or. rom. din Brașov

Vânzare de păstrăvi. Duminecă în 6 Sept. a. c. se vor pune în vânzare din pescăria orașului dela Crizbav 250 bucăți de păstrăvi. Prețul de vânzare loco Brașov 7 cor de chilogram. Comande se iau în primă Vineri înainte de prânz la administrația silvică a orașului din Strada Aurarilor Nr. 5.

ULTIME ȘTIRI.

Constantinopol 4 Sept. Delegații bulgari au sosit astăzi dimineață în localitatea İaniköj, unde au avut loc primele convorbiri. Deocâmdată discuțiile urmează asupra graniței și a schimbului de prizonieri. Celelalte chestiuni rămân deocâmdată în suspens.

Atena, 4 Sept. Grecia a cerut Puterilor mari împuternicirea să țină încă ocupate unele teritorii, cari s-au cedat Bulgariei. În cazul când nu va sosi răspuns la această cerere, Grecia va evacua aceste teritorii, cari sunt espuse să fie ocupate de Turci.

Sofia 4 Sept. Toți Bulgarii din Vodena sunt ținuți de Greci în închisoare și se pun pe picior liber numai în schimbul unei plăți mai mari de bani.

Agram, 4 Sept. La atentaturul contra comisariului regal Skerlecz, s-au găsit scrisori, cari arată că atentaturul Alanovici avea intenția să se ducă la Serajewo și să încerce un atentat contra moștenitorului tronului Frans Ferdinand.

Belgrad, 4 Sept. În decursul desbaterilor finale pentru stabilirea definitivă a graniței sârbo-munte-negrene s'au ivit unele greutăți. Munte-negru pretinde și partea din nordul Ipeculii, care a fost însă cucerită de Sărbi, cari se opun cedării acestui teritoriu. În cazul când nu s'ar putea obține o înțelegere, va decide regele Greciei.

Budapesta, 4 Sept. Direcțiunea căilor ferate a statului comunică că serviciul regulat cu România va fi reluat la 5 Septemvrie.

Esseg, 4 Sept. Din cauza colerei autoritățile comitatense au interzis ținerea târgurilor pe teritoriile comitatului Szerém (Croația). Autoritățile financiare și justițiare au primit ordin să nu citeze la înfățișare partide din teritoriile contaminate de coleră.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Branisco & Comp Redactor responsabil: Ioan Brolea.

Cursul la bursa din Viena.

Din 3 Septemvrie 1913.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Renta ung. de aur 4%, Renta de coroane ung. 4%, etc.) and corresponding values.

INCHIDEȚI GURA... dacă ai dinți urâți cumpără-ți un tub de pastă de dinți din cărbuni de lei „REFORM“ cu 70 bani. — Folosind-o 3 zile vei avea dinți albi ca zăpada.

Atunci vorbește

și spune-i ori și cui, că acest minunat preparat l-ai cumpărat în prăvălia lui E. A. Orendi și drogueria Lang și Theil în Târgu Grăului

W. OTTO, invențator și eseluv singurul fabricant, farmacia „Orangyal“ în Tatrang, comitatul Brașov. — Laborator chimic. — Singurul preparat care nu ățăcă dinții

TURUL-GHETE

sunt cele mai perfecte în urma reformării continue:

Special de recomandat următoarele sorturi:

- Pantofi de dame Piele Chevreau 7'80
- Ghete de dame cu șinor Piele Chevreau 9'50
- Ghete de bărbați Piele Box 10'—
- Ghete de bărbați cu șinor Piele Chevreau 11'—

„TURUL” Fabrică de ghete A. G
Cea mai mare fabrică de ghete în Monarhie

Magazin în Brașov:

Strada Porții 8.

20.000 perechi de ghete produse pe săptămână.

Cataloage gratis și franco.

130 localuri de vânzare în țară și streinătate.

13-20

„TRANSSYLVANIA“

bancă g. m. de asigurare, Sibiu (Nagyszeben)

recomandă încheierea de

Asigurări pe viață

în condițiile cele mai favorabile.

Pentru preoți și învățători români gr.-or. dela școlile confesionale avantajii deosebite.

Special de remarcate sunt combinațiunile următoare:

Asigurări mixte cu restituirea întregă a răsorilor de 3%, garantată.	Asigurări de pensii simple și combinate cu asigur. unui capital
Asigurări simple și mixte cu participare la câștig de 40%.	Asigurări mixte cu plățirea neconditionată de 2-ori a capitalului.

Asigurări de foc

deasemenea foarte ieftine.

Dela existența „Transsylvaniei” s'au plătit din partea ei:

Capitale asigurate pe viață.	Cor. 5458,669,43
Pagube de foc	5,456,645,67
Sumele asigurate pe viață erau cu finea anulului 1911	11,740,710—
Asigurări de foc	133,667,241—
Capital de fondare și rezerve	2,603,400—

Formații și prospecte se dau gratuit prin direcțiunile în Sibiu prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, și Cluj cum și prin toți agenții din comune.

Agentura principală pentru Brașov se află la d-l H. Herman, Strada Porții Nr. 51.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

Banca Națională a României.

Situațiune sumară

1912		1913	
11 August	Activ:	3 August	10 August
215,355,051	153.440,902 (stoc.) aur . . . 155,547,540	212,315,540	212,197,898
415,377	61.958,000 (met.) trate c. aur 56,668,000	1,785,050	1,671,845
203,047,492	Argint și diverse monede	194,368,931	192,876,344
19,243,815	Portofoliu Român și străin	47,355,527	49,388,894
13,273,740	7,688,800 (Imp. pe ef. pub.) 29,679,500	12,802,059	12,802,059
11,999,854	1167,643 (Impert) 17,676,027	11,999,757	11,999,757
17,443,877	Imprumutul Statului (fără dobândă).	17,129,877	17,129,877
4,189,321	Efectele Capital. Social	4,104,781	4,104,781
6,231,069	Efectele fondului de rezervă	6,454,444	6,456,405
820,655	Efect. fond. de amort. mob. și maș.	965,637	965,664
216,245	Imobile	485,350	485,350
115,595,275	Mobilier și Mașini de Imprimerie	146,481,317	146,217,492
74,176,187	Cheptueli de Administrațiune	152,322,582	151,941,014
49,888,185	Efecte și alte valori de păstrare	37,946,728	38,133,737
7,730,544	Efecte în gaj și în păstrare provizorie	16,211,830	16,381,260
3,814,143	Conturi curente	4,464,841	5,925,010
	Conturi de valori		
	Conturi diverse		
743,431,130		867,144,251	865,707,989
	Pasiv:		
12,000,000	Capital	12,009,000	12,000,000
32,456,931	Fond de rezervă	34,608,632	34,608,632
4,834,186	Fond. amort. imob. mob. și mașini	5,151,834	5,151,134
477,695,870	Billete de Bancă în circulațiune	445,544,290	441,357,130
3,035,011	Dobânzi și beneficii diverse	3,646,903	3,646,903
817,949	Conturi curente și recep. la vede.	1,242,474	1,486,293
5,692,728	Efecte și alte valori de restituite.	43,875,805	46,750,394
189,770,262	Efecte și alte valori de restituite.	298,803,893	298,158,506
17,118,093	Conturi diverse	22,270,264	22,548,347
743,421,130		867,144,251	865,707,989
	Taxa: Scont 6%. «Dobânda» 6%.		

Nr. 5900—1913.

Concurs

Pentru stipendiile vacante Din fundațiunea „George Vișa“.

1. Un (1) stipendiu de 100 cor. folosit de Ioan Augustin Căliani, cl. III. elem., Alba-Iulia.

2. Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit de Letiția Cucui, prep., curs. III. Oradea-mare, — destinat pentru acel tânăr român, care ar dori să cerceteze vre-o școală pedagogică sau școală reală. Consăngenii fondatorului au preferență. Rugările vor trebui înaintate către capitulul gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș în Blaj, până la termenul mai sus indicat, prevăzute cu carte de botez și copia testimoniuului școlastic de pe an. școl. trecut, iar consăngenii vor avea să alăture la rugare și atestat de consăngenitate dela oficial parohial concurent.

3. Un (1) stipendiu de 300 cor. folosit în anul școl. 1912/13 de către Demetriu Tofta, gimn. cl. V. în Blaj, — destinat pentru copiii, cari cercetează clasele inferioare ale școlilor medii.

4. Un (1) stipendiu de 400 cor. folosit în an. școl. 1912/13 de către Fodor Radu, gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinat pentru copiii, cari cercetează despărțăminte superioare ale școlilor medii sau astfel de școli, cari stau pe acelaș nivel cu școlile medii. *stipendiile de sub 3, 4 se vor conferi acelor tineri sau fete aparținătoare la familia lui George Vișa, cari vor dovedi purtare morală și progres în studii. Blaj, din ședința conștitorială, ținută la 2/15 August 1913.

Numai 8 zile

Vânzare în detaliu Concurs mesei în concursul fr. Gebrüder Fodor strada Porții 51.

Costume pentru bărbați, mantale și pardesouri, haine pentru copii, mantale pentru dame și blănării, cu începere din 26 August se vinde cu prețuri convenabile.

LUDOVICA SOOS

frizărită de teatru! . . .

— Primiul atelier de frizat pentru dame — Str. Hirscher 5. vis-à-vis de Redoută.

Impletituri de păr, bucle, asortiment mare de păr. Frizuri pentru bal, spălat de cap cu aparat modern de uscat, masaje de obraz, manucure, îngrijirea părului cu sistem american, vopsire de păr. etc. Tot felul de lucrări de păr se face în execuția cea mai frumoasă.

Se cumpără păr căzut.

Cafenea „METROPOL”

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public din Brașov și jur și On. oaspeți din țară că am luat în antreprisă:

Hotelul și cafenea „Metropol”

Brașov, Strada Neagră Nr. 2.

renovată și aranjată cu tot confortul necesar. 20 camere. Rog cu toată căldura Onor. Domni și Dame din România a cerceta Hotelul în sezonul de vară. Asigurând pe Onor. vizitatori de un serviciu prompt și cu atențiune, sper că voi fi sprijinit în noua mea întreprindere cu deosebite din partea On. public românesc.

Cu toată stima

Iancu Acsente.

Moderne Solide Canapele, mese de birou,

aranjamente odăi de durmit, lucrute perfect din lemn și stejar, și alt material modern vinde cu prețuri ieftine.

DELTA

Întreprindere de industrie din lemn, atelier de tâmplărie în Brașov, Strada Fântâni 52 a) Colțul străzii Erzsébet, stațiune de tramvai.

Tot acolo se primesc și comande. 13-52

AVIS. A nu onoarea a aduce la cunoștința On. public că am deschis în reșitațiile dela Gară a Albinei Strada Gării No. 45 un

Deposit cu Herestrea

unde se află toate sorturile de lemnărie, scânduri, lemne de construcție, prăjini pentru hemei, haraci pentru vițe. Rog on. public a sprijini noua întreprindere, asigurând un serviciu solid și exact semnez cu toată stima

Ioan Mettner.

Atelier nou de lăcătuserie.

Avem onoarea a aduce la cunoștința onor. public că am deschis, în Strada Sf. Ioan Nr. 17, strada argintarilor Nr. 2 lăcătuserie artistică, și lucrătoare de instalații corespunzătoare timpului actual.

Cu toată stima
Iurak & Warga.
Ucenicii se primesc.

Wilhelm Csallner,

turtar.

BRĂȘOV, Strada Lungă Nr. 30. Produce cele mai bune și frumoase turturi din țară și din străinătate.

Tot acolo se capătă list de mla. fo și cu efect vindecător.

Pentru pomeni recunoscută turtă dulce a lui Csallner.

42-52 Vanzătorilor se dă rabat.

! Pentru cunoștința pământului !

Făina Thomas veritabilă !

Marca originală „Steaua” provăzută cu plumb original.

A se feri de imitații.

Se atrage atenția asupra prețurilor ieftine de prezent.

Veritabil numai dacă este umplut în astfel de sac și

Wilhelm Kalmán. Reprezentant general al Thomasfabrik, Berlin. BUDAPEST, VI. Andrássy ut 94. 10-10

INVITARE

La ședința generală extraordinară a despărțământului Brașov al Reuniunii Sanatorium, care se va ține Joi în 4 Sept. resp. 11 Sept. a.c.

Ordinea zilei:
I. Desființarea despărțământului Brașov al Reuniunii Sanatorium.
II. Înființarea din nou a Reuniunii independente pentru combaterea Tuberculozei în oraș și comitat.
III. Alegerea presidentului funcționarilor Reuniunii și a comitetului.
IV. Desbaterea statutelor noi.
V. Propuneri libere.
Conform § 20 și 45 din statute pentru dizolvarea despărțământului Sanatorium din Brașov în 4 Septembrie este de lipsă prezența a 2/3 a membrilor Reuniunii.

La caz dacă adunarea din Septembrie nu va fi completă atunci va avea loc o altă adunare în 11 Sept. cu aceeaș ordine de zi unde fără considerare se va lua concluzie cu 2/3 majoritate de voturi.

Brașov, 25 August 1913.
Dr. August Fabricius, președinte.

2-3.

Odăi frumuse modulate se închiriază lunar, sau cu ziua cu preț ieftin în **Vila Kertsch.**